Kasowy PIT w 2026 r. – kiedy przychód powstaje po zapłacie

Poniedziałek, 23 listopad 2026, 09:02, autor: Fakturowo.pl

Kasowy PIT pozwala uprawnionemu przedsiębiorcy rozpoznawać przychód z określonych transakcji między firmami po otrzymaniu zapłaty, zamiast według ogólnych zasad ustalania przychodu należnego. Wymaga jednak wyboru tej metody, spełnienia ustawowych warunków i pilnowania granicznego terminu rozpoznania przychodu. Rozwiązanie działa od 1 stycznia 2025 r., a nie dopiero od 2026 r. Poniżej wyjaśniamy zasady według stanu prawnego na 23 listopada 2026 r.

Kto może wybrać kasowy PIT w 2026 r.?

Metoda kasowa jest przeznaczona dla osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą samodzielnie. Nie obejmuje przychodów osiąganych przez wspólnika z działalności prowadzonej w spółce cywilnej lub osobowej. Samodzielne prowadzenie działalności nie oznacza jednak zakazu zatrudniania pracowników ani korzystania z usług podwykonawców.

W 2026 r. limit przychodów z samodzielnie prowadzonej działalności za poprzedni rok wynosi 2 mln zł. Oznacza to, że przedsiębiorca kontynuujący działalność sprawdza przychody za 2025 r. Równe 2 mln zł nie przekreślają wyboru metody; przeszkodą jest przekroczenie tej kwoty. Nie należy stosować tu historycznego limitu 1 mln zł, który dotyczył wyboru metody na 2025 r.

Z rozwiązania może skorzystać także osoba rozpoczynająca działalność. Warunkiem jest nieprowadzenie ksiąg rachunkowych oraz terminowe złożenie oświadczenia o wyborze metody. Kasowy PIT jest dostępny przy skali podatkowej, podatku liniowym i ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych. Nie jest odrębną formą opodatkowania: zmienia sposób ustalania momentu przychodu, a przy rozliczaniu kosztów także moment potrącenia określonych wydatków.

Jak zgłosić wybór i czy można zrobić to w listopadzie?

Przedsiębiorca kontynuujący działalność składa pisemne oświadczenie właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego do 20 lutego roku podatkowego. Dla wyboru na 2026 r. termin upłynął 20 lutego 2026 r. Nie można więc w listopadzie objąć metodą kasową bieżącego roku tylko dlatego, że kontrahent przestał płacić faktury.

Inny termin dotyczy podatnika rozpoczynającego działalność w trakcie roku: oświadczenie składa do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu rozpoczęcia działalności. Jeśli rozpoczyna ją w grudniu, terminem jest koniec tego roku podatkowego. Są to daty kalendarzowe, a nie terminy liczone w dniach roboczych. Jeżeli ostatni dzień terminu podatkowego przypada w sobotę lub dzień ustawowo wolny od pracy, stosuje się ogólną zasadę przesunięcia na następny dzień po dniach wolnych.

Wybrana metoda obowiązuje przez cały rok podatkowy i przechodzi na kolejne lata, dopóki przedsiębiorca spełnia warunki oraz nie zrezygnuje z niej w ustawowym terminie. Nie trzeba ponawiać oświadczenia co roku. Rezygnację zgłasza się do 20 lutego roku, od którego podatnik chce wrócić do zasad ogólnych ustalania przychodu. Przekroczenie limitu przychodów w trakcie roku nie powoduje natychmiastowej zmiany metody w środku roku; wpływa na możliwość jej stosowania w roku następnym.

Czy każdą fakturę można rozliczyć po zapłacie?

Nie. Metoda dotyczy przychodów z transakcji między przedsiębiorcami, udokumentowanych fakturami wystawionymi w terminach wynikających z odrębnych przepisów. Sam fakt wystawienia dokumentu nazwanego fakturą nie wystarcza. Trzeba sprawdzić status nabywcy, związek transakcji z działalnością i termin wystawienia dokumentu.

Sprzedaż konsumentowi pozostaje poza kasowym PIT, również wtedy, gdy konsument otrzyma fakturę. Poza metodą są także przychody ze sprzedaży środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych ujętych w odpowiedniej ewidencji. Nie można więc automatycznie odroczyć przychodu ze sprzedaży firmowej maszyny do dnia otrzymania pieniędzy.

Ustawa przewiduje również wyłączenia dotyczące transakcji z podmiotami powiązanymi oraz podmiotami związanymi z

terytoriami lub krajami stosującymi szkodliwą konkurencję podatkową. Przed objęciem faktury metodą trzeba zweryfikować ustawowe powiązania, a nie tylko to, czy strony mają różne numery NIP.

W praktyce jedna firma może równolegle rozpoznawać część przychodów kasowo, a pozostałe na zasadach ogólnych. Podział wynika z przepisów, nie z dowolnego wyboru przedsiębiorcy. Nie wolno wybierać metody kasowej tylko dla tych faktur, których odbiorcy płacą najpóźniej.

Kiedy dokładnie powstaje przychód i jak działa częściowa zapłata?

Dla transakcji objętej metodą kasową podstawowym momentem powstania przychodu jest dzień uregulowania należności. Jeżeli klient płaci ratami, przychód powstaje odpowiednio do uregulowanej części. Nie trzeba czekać, aż zostanie zapłacona cała faktura, ale nie należy też ujmować całej jej wartości po otrzymaniu pierwszej raty.

Uregulowanie należności nie musi oznaczać przelewu na rachunek. Może nastąpić również przez potrącenie wzajemnych wierzytelności. Dlatego kontrola wyciągów bankowych nie wystarczy, jeżeli firma stosuje kompensaty. W metodzie kasowej uwzględnia się także wpłaty i zaliczki na poczet przyszłych dostaw lub usług objętych tą metodą; nie należy bez sprawdzenia stosować do nich zasad właściwych dla zwykłego rozliczenia przychodu należnego.

Przykład: przedsiębiorczyni rozliczająca PIT liniowo i skutecznie stosująca metodę kasową wystawiła 8 września 2026 r. terminową fakturę za usługę dla innej firmy: 12 000 zł netto i 2760 zł VAT. Klient zapłacił 7380 zł 25 września, a pozostałe 7380 zł 15 października. Przychód do PIT wynosi po 6000 zł w każdej z tych dat. VAT należny nie jest jej przychodem podatkowym. Przykład nie rozstrzyga natomiast momentu rozliczenia VAT, który podlega odrębnym przepisom.

Jak długo można czekać na zapłatę bez wykazania przychodu?

Odroczenie nie jest bezterminowe. Przychód trzeba rozpoznać najpóźniej z upływem dwóch lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym wystawiono fakturę. Wcześniejszą granicą jest likwidacja działalności gospodarczej. Są to ograniczenia metody, nawet jeżeli kontrahent nadal nie zapłacił.

Przykładowo terminowa faktura wystawiona 12 marca 2026 r., objęta kasowym PIT i pozostająca całkowicie niezapłacona, spowoduje powstanie przychodu najpóźniej 31 grudnia 2028 r. Nie liczy się dwóch lat od 12 marca ani od terminu płatności. Jeżeli podatnik wcześniej zlikwiduje działalność, przychód powstanie w dniu likwidacji.

Przy częściowej zapłacie graniczny termin dotyczy pozostałej, nierozliczonej kwoty. Późniejsze otrzymanie należności już wykazanej jako przychód nie powinno prowadzić do ponownego opodatkowania tej samej wartości. Z tego powodu ewidencja musi odróżniać kwoty rozpoznane po zapłacie od kwot rozpoznanych wskutek upływu ustawowego terminu.

Co zmienia się w rozliczaniu kosztów?

Przedsiębiorca na skali lub podatku liniowym nie może traktować kasowego PIT wyłącznie jako odroczenia podatku od sprzedaży. Przy kosztach objętych regułą kasową znaczenie ma uregulowanie zobowiązania. Co do zasady koszt potrąca się w roku zapłaty, nie wcześniej jednak niż w dacie jego poniesienia. Częściowa zapłata pozwala odpowiednio rozliczyć część kosztu.

Przykład: przedsiębiorca otrzymał w listopadzie 2026 r. fakturę za usługę księgową, ale zapłacił ją dopiero w styczniu 2027 r. Jeżeli wydatek podlega kasowym zasadom potrącania kosztów i spełnia pozostałe warunki kosztu podatkowego, nie obniży dochodu za 2026 r. Samo otrzymanie faktury nie zastępuje zapłaty.

Nie oznacza to, że każdy wydatek rozlicza się identycznie. Szczególne zasady dotyczą m.in. amortyzacji, a ustawowe warunki zaliczenia wydatku do kosztów nadal obowiązują. Zapłacenie wydatku prywatnego nie zmienia go w koszt firmowy. Z kolei podatnik na ryczałcie nie odlicza kosztów uzyskania przychodów, więc nie uzyska z tego tytułu pomniejszenia podstawy opodatkowania.

Praktyczny skutek jest dwustronny: brak zapłaty od klienta może odsunąć przychód, ale brak zapłaty własnemu dostawcy może odsunąć koszt. Przed wyborem metody należy więc porównać terminy wpływów od odbiorców z terminami regulowania zobowiązań.

Czy zmiana metody obejmuje stare faktury i rozliczenie VAT?

O objęciu przychodu metodą kasową decydują również przepisy przejściowe związane ze zmianą sposobu rozliczania. Faktura wystawiona przed rokiem stosowania metody nie staje się automatycznie fakturą rozliczaną kasowo tylko dlatego, że klient zapłacił już po zmianie. Przychodu wcześniej rozpoznanego na zasadach ogólnych nie wykazuje się ponownie przy wpływie pieniędzy.

Z drugiej strony rezygnacja z metody nie zamyka historii niezapłaconych faktur, które zostały nią prawidłowo objęte. Ich dalsze rozliczenie wymaga zachowania zasad właściwych dla tych należności, w tym pilnowania terminu granicznego. Nie należy po prostu przenosić całego salda do przychodów pierwszego dnia nowego roku.

Kasowy PIT i metoda kasowa w VAT to dwa różne rozwiązania. Wybór jednego nie oznacza wyboru drugiego. Samo

stosowanie kasowego PIT nie uprawnia do przesunięcia VAT należnego do dnia zapłaty ani nie zmienia terminów wystawiania faktur.

Jak prowadzić ewidencję i uniknąć podwójnego przychodu?

Przepisy wymagają ewidencji faktur dokumentujących przychody rozliczane metodą kasową. Powinna ona zawierać co najmniej datę wystawienia, numer faktury, kwotę należności oraz datę jej uregulowania. Przy płatnościach częściowych trzeba zapewnić możliwość ustalenia, jaka część należności została rozliczona i kiedy.

Praktycznie warto dodatkowo oznaczać rok wystawienia faktury, graniczną datę rozpoznania przychodu, kompensaty i powód wyłączenia danej sprzedaży z metody kasowej. Osobno trzeba kontrolować niezapłacone zakupy wpływające na koszty. Taki podział pozwala prawidłowo ustalić zaliczki na PIT i rozliczenie roczne.

Pominięcie zapłaty, błędne objęcie sprzedaży konsumenckiej metodą kasową albo przeoczenie dwuletniego limitu może zaniżyć przychód i podatek. W takiej sytuacji trzeba poprawić ewidencję i rozliczenia za właściwy okres; jeżeli powstała zaległość, mogą być należne odsetki. Natomiast ponowne wykazanie wpływu dotyczącego przychodu już opodatkowanego zawyży podatek. Dlatego każdą wpłatę należy przyporządkować do konkretnej faktury i sprawdzić jej dotychczasowe rozliczenie.

Tagi: kasowy pit 2026, metoda kasowa pit, przychód po zapłacie, limit kasowego pit, koszty w kasowym pit, niezapłacone faktury